

ISTENTISZTELETI ÉS SZENTSÉGI FEGYELMI
KONGREGÁCIÓ

Prot. N. 432/20

Örömmel térjünk vissza az Eucharisziához!
Levél a Püspöki Konferenciák Elnökeihez a liturgia ünnepléséről a COVID-19 okozta pandémia alatt és után

A Covid-19 által okozott pandémia nemcsak a szociális, családi, gazdasági, oktatási és munkaügyi aktivitásban hozott változásokat, hanem a liturgia területét is érintette. A vírus terjedésének megakadályozása érdekében szükséges volt a szigorú szociális távolságtartás, amely érintette a keresztény élet alapjait: „Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük.” (Mt, 18,20); „Ők pedig állhatatosan kitartottak az apostolok tanításában, a kenyérszegés közösségében és az imádságokban. A hívek mind összetartottak, és mindenük közös volt.” (ApCsel 2,42.44).

A közösségi dimenzió teológiai jelentést hordoz: Isten a Szentháromság személyeinek közössége, embert teremtett a férfi és nő egymást kiegészítő és egymásra irányuló kapcsolatában, mert „nem jó az embernek egyedül lennie” (Ter 2,18). Kapcsolatba lépett a férfival és a nővel, és meghívta őket a vele való közösségre. Mélyen átérezte ezt Szent Ágoston, amikor arra utalt, hogy nyugtalan a mi szívünk, amíg meg nem találja Istent és benne meg nem nyugszik (vö. *Vallomások I, 1*). Az Úr Jézus azzal kezdte nyilvános működését, hogy tanítványok csoportját gyűjtötte maga köré, hogy megosszák vele az életet és Isten Országának hirdetését. Ebből a kisdéd nyájából született az Egyház. Az örök élet leírásánál a Biblia a város képét használja: a mennyei Jeruzsálemét (vö. *ApCsel 21*). A város olyan személyek közössége, akik megosztják egymással az értékeket, az alapvető emberi és lelki adottságokat, a teret, az időt és a közösségi tevékenységet, és együttműködnek a közjó érdekében. Miközben a pogányok által emelt templomok csak az istenségnek szolgáltak lakhelyül, ahová az embereknek nem volt bejárásuk, addig, a keresztények, amint lehetőséget kaptak arra, hogy szabadon gyakorolják vallásukat, olyan helyeket építettek, amelyekre egyaránt igaz: *domus Dei et domus ecclesiae*. Ahol a hívek mint Isten közössége mutatkozhattak meg, mint egy olyan nép, amely a kultusz végzésére gyűlt egybe, és amely szent gyülekezetet alkot. Isten tehát

kijelentheti: Én a te Istened vagyok, s te az én népem leszel (vö. *Kiv 6,7; MTörv 14,2*). Az Úr hűséges szövetségéhez (vö. *MTörv 7,9*) és ezért Izrael maga is Isten hajlékává válik, az Ő világban való jelenlétének szent helyévé (vö. *Kiv 29, 45; Lev 26, 11-12*). Éppen ebből fakadóan az Úr háza megköveteli a háznép, Isten gyermekeinek jelenlétét. Ma is, az új templom felszentelési imádságában¹, a püspök kéri, hogy az épület azzá lehessen, aminek természetéből fakadóan lennie kell:

„[...] templomunk szent hely maradjon mindenkor [...].
 Az isteni kegyelem árja mossa le itt az emberek vétkeit,
 hogy fiaid, Atyánk, meghaljanak a bűnnek,
 és újjászülessenek az örök életre.
 Az oltár asztala köré egybegyűlt híveid
 itt ünnepeljék a Húsvét szent titkát,
 és táplálja őket Krisztus Igéje és testének vétele.
 A dicséret áldozata zengjen itt az öröm hangján,
 az emberi szó az angyali énekhez társuljon,
 és a világ üdvéért szüntelenül szálljon hozzád az imádság.
 A szükségét szenvedők itt segítségre leljenek,
 az elnyomottak igazi szabadságra jussanak,
 s az isteni fiúság méltóságát öltse magára minden ember,
 míg a mennyei Jeruzsálemben boldogan el nem érkezik.”

A keresztény közösség soha nem különült el, soha nem tette az Egyházat zárt kapujú várossá. A közösségi élet értékére nevelve és a közjót előremozdítva, a keresztények mindig keresték a társadalomba való beilleszkedést, mindazonáltal tudatában voltak különbözőségüknek: a világban lenni, anélkül, hogy a világhoz tartoznának, vagy pusztán csak a világra redukálnák magukat (vö. *Diognétoszhoz írt levél 5-6*). A pandémia által előidézett szükséghelyzetben is megmutatkozott a hatalmas felelősségtudat: az állami hatóságok és szakemberek meghallgatásával és velük együttműködve, a püspökök és a Püspöki Konferenciák készek voltak nehéz és fájdalmas döntések meghozatalára, egészen elmenve a hívek szentmisén való jelenlétének huzamosabb időre szóló felfüggesztéséig. A Kongregáció mély hálóját fejezi ki a püspököknek azért a fáradozásukért, hogy a lehető legjobb válaszokat találják meg erre az előre nem látható és bonyolult helyzetre.

Amint azonban a körülmények lehetővé teszik, szükséges és sürgető visszatérni a keresztény élet normális gyakorlásához, amelynek a templom az otthona, és a liturgia ünneplése – kiváltképpen pedig az Eucharisztiaé – „a csúcspont, mely felé az Egyház tevékenysége irányul; ugyanakkor az a forrás is, amelyből fakad minden ereje” (*SC 10*).

Tudatában lévén annak a ténynek, hogy Isten soha nem hagyja magára az általa teremtett emberiséget, és hogy a legkeményebb próbatételek is képesek kegyelmi gyümölcsöket hozni, elfogadtuk az Úr oltárától való távolságtartást mint

¹ Ld. Templom- és oltárszentelés szertartása, felszentelő imádság

egyfajta eucharisztikus böjtöt, mely alkalmas volt arra, hogy újra felfedezzük éltető fontosságát, szépségét és mérhetetlen értékét. Amint lehetséges, megtisztított szívvel kell visszatérni az Eucharisziához. Megújult rácsodálkozással. Megerősödött vágyakozással az Úrral való találkozásra, a vele való együttlétre, az Ő befogadására, hogy hittel, szeretettel és reménnyel teli életünk tanúságtétele révén elvihessük őt embertársainkhoz.

A megfosztottság ideje megadhatja nekünk azt a kegyelmet, hogy szívünkben megértsük az Abitene városbeli vértanú testvéreinket (IV. sz. eleje). Ők a biztos halálos ítélet tudatában csendes határozottsággal feleltek bíráiknak: *Sine Dominico, non possumus*. A *non possumus* (nem lehetséges) kifejezés és a semleges nemű főnév *Dominicum* (az, ami az Úré) nem adható vissza egyetlen jelentéssel. Ez a rövid mondat a jelentések és árnyalatok óriási spektrumát foglalja magában, amelyek elmélkedésül szolgálhatnak ma számunkra:

- Nem élhetünk, *nem lehetünk* keresztények, a szívünkben lévő jóra és a boldogságra való vágyakozás nem teljesezhet be *az Úr ígéje nélkül*, amely az ünneplésben alakot ölt és élő Szóvá válik Isten által azok felé kimondva, akik megnyitják szívüket meghallására.
- *Nem lehetséges* keresztényként élnünk, *anélkül, hogy részt vennénk a Keresztáldozatban*, amelyben az Úr Jézus fenntartás nélkül odaadta magát, hogy halálával megmentse a bűn miatt halálba süllyedt embert. A Megváltó magához kapcsolja az embereket és visszaviszi őket az Atyához. A Megfeszített ölelésében talál minden emberi szenvedés fényt és vigaszt.
- *Nem létezhetünk az Eucharisztikus lakoma nélkül*, az Úr asztala nélkül, amelyhez meghívást kaptunk mint gyermekek, és mint testvérek, hogy magunkhoz vegyük a feltámadt Krisztust. Ő jelen van testével és vérével, lelkével és istenségével a mennyei Kenyérben, és táplál bennünket a földi zárandoklat örömei és nehézségei közepette.
- *Nem létezhetünk a keresztény közösség, az Úr házanépe nélkül*. Szükségünk van arra, hogy találkozzunk azokkal a testvéreinkkel, akikkel közös az Istenfiúságunk, akikkel együtt Krisztus testvérei vagyunk. Szükségünk van mindazokra, akikkel az életkorok, személyes történetek, karizmák és elhívások sokszínűségében közös a hivatásunk és az útkeresésünk az életszentségre és az üdvösségre.
- *Nem létezhetünk az Úr háza nélkül*. Ez a mi otthonunk. A szent helyek nélkül, ahol megszülettünk a hitre, ahol felfedeztük az Úr gondoskodó jelenlétét, ahol átélhettük az Ő irgalmas ölelését, mellyel felemelte az elesetteket. Ahol a megszentelt életre vagy a házasságra szóló elhívásunkat megpecsételtük. Ahol könnyörögtünk és halát adtunk, ahol örvendeztünk és sírtunk. Ahol Atyánknak ajánlottuk azokat a szeretteinket, akik eltávoztak a földi életből.
- *Nem lehetünk meg az Úr napja nélkül*. A vasárnap nélkül, mely fényt és értelmet ad az egymást követő munkával és családi- társadalmi kötelezettségekkel teli napoknak.

A média értékes szolgálatot tesz a betegeknek és mindazoknak, akik nem tudnak eljutni a templomba, és ugyancsak hatalmas szolgálatot tett a miseközvetítések által ebben az elmúlt időszakban, amikor nem volt lehetséges a közösségi ünneplés. De egyetlen közvetítés sem emelhető a személyes részvétellel azonos rangra, és nem helyettesíthető általa. A közvetítésekben benne rejtőzik annak veszélye, hogy eltávolítanak bennünket az emberré lett Istennel való személyes és bensőséges találkozástól, aki nem virtuálisan, hanem valóságosan nekünk adta magát, és így szólt: „Aki eszi az én testemet, és issza az én véretem, az bennem marad, és én őbenne” (Jn 6,56). Ez a fizikai kapcsolat az Úrral életfontosságú, alapvető és pótolhatatlan. Abban az időben, amikor a vírus terjedésének megakadályozásához szükséges különleges intézkedések véget érnek, fontos, hogy mindenki újra elfoglalja helyét a testvéri közösségben, újra felfedezze a celebráció szépségét és értékét, valamint lelkesedése által megerősítse a bátortalan, félénk és hosszú idő óta távol maradó testvéreit.

Ez a Dikasztérium meg kíván erősíteni néhány alapelvet és szeretne támpontokat nyújtani az Eucharisztikus ünnepléshez való gyors és biztonságos visszatéréshez:

A higiéniai és biztonsági előírások nem szabad, hogy a gesztusok és rítusok sterilizálásához vezessenek, és így a hívőkben akár tudat alatt félelmet és bizonytalanságot keltsenek.

Bízunk kell a püspökök határozott és okos fellépésében, hogy az állami hatóságok ne kezelhessék a hívek szentmisén való részvételét egyszerű „gyülekezésként”, és ne hozhassák összefüggésbe szórakoztató összejövetelekkel.

A civil hatóságok nem hozhatnak liturgikus szabályokat, ez egyedül az illetékes egyházi hatóság joga (vö. SC 22).

A hívek ünneplésben való részvételét meg kell könnyíteni, de nem improvizált elemek rítusba keverésével, hanem a liturgikus könyvekben lévő normák maradéktalan betartásával, ezek határozzák meg ugyanis az ünneplés menetét. A liturgia a szakralitásnak, a szentségnek és a szépségnek megtapasztalását közvetíti, általa az örök boldogság ízét vételezzük elő. Éppen ezért gondoskodni kell a szent helyek, a liturgikus eszközök és magának az ünneplésnek a méltóságáról, követve a II. Vatikáni Zsinat tanítását: „A szertartások nemesen egyszerűek legyenek” (SC 34).

Ismerjék el a hívek jogát a szentáldozáshoz, és a szentségimádáshoz az előírt módok szerint. Ne essünk ezen a téren az állami hatóságok és a püspök rendelkezéseit meghaladó túlzásokba.

A hívek az eucharisztikus ünneplésben a jelenlévő feltámadt Krisztust imádják, úgy látjuk azonban, hogy az imádásnak ez az oldala, az erre irányuló imádságos elmélyülés visszaszorulóban van. Kérjük a lelkipásztorokat, hogy oktassák és buzdítsák rá a híveket.

A legbiztosabb alapelv a hibák elkerülésére az engedelmesség. Engedelmesség az Egyház által adott normákhoz, és engedelmesség a püspöknek. A nehéz időben (gondoljunk például a háborúkra és a világjárványokra) a püspökök és a Püspöki Konferenciák hozhatnak ideiglenes szabályokat, s ezeknek engedelmeskedni kell. Az

engedelmesség megőrzi az Egyházra bízott kincset. A püspökök és a Püspöki Konferenciák által hozott ideiglenes szabályok hatályukat veszítik, amikor az élet visszatér a normál kerékvágásba.

Az Egyház továbbra is a maga teljességében védelmezi az emberi személyt. Tanúságot tesz a reményről, hívja az Istenben való bizakodásra és emlékeztet arra, hogy bár a földi lét fontos, az örök élet sokkal fontosabb. Megosztani ezt az életet Istennel egy örökkévalóságon át: ez a mi célunk, erre szól hivatásunk. Ez az Egyház hite, melyről tanúságot tettek a századok folyamán a szentek és a vértanúk. Ez egy pozitív üzenet, mely mentes az egyoldalú rövidítésektől és ideológiáktól. A közegészség felé való jogos elköteleződés mellett az Egyház hirdeti a lélek örök életét és segítséget is nyújt ennek elérésében. Bízunk rá magunkat tehát Isten irgalmasságára. Kérjük a Szűzanya, *salus infirmorum et auxilium christianorum*² közbenjárását, mindazok számára, akik a világjárványban vagy más nehéz helyzetben kemény próbának vettek alá. Imádkozzunk mindazokért, akik eltávoztak ebből a földi létből, és egyben erősítsük meg magunkban azt a szándékot, hogy tanúi leszünk a Feltámadottnak és hirdetői annak a biztos reménynek, amely túlmutat ennek a világnak a határain.

Kelt: Vatikán, 2020. augusztus 15.

Szűz Mária Mennybevételének ünnepén

Ferenc pápa, 2020. szeptember 3-án az Istentiszteleti és Szentségi Fegyelmi Kongregáció alulírott bíboros-prefektusának adott kihallgatás során jóváhagyta ezt az írást és elrendelte közzétételét.

Robert Card. Sarah
prefektus

² *betegek gyógyítója, keresztények segítsége*